

RI.
SE

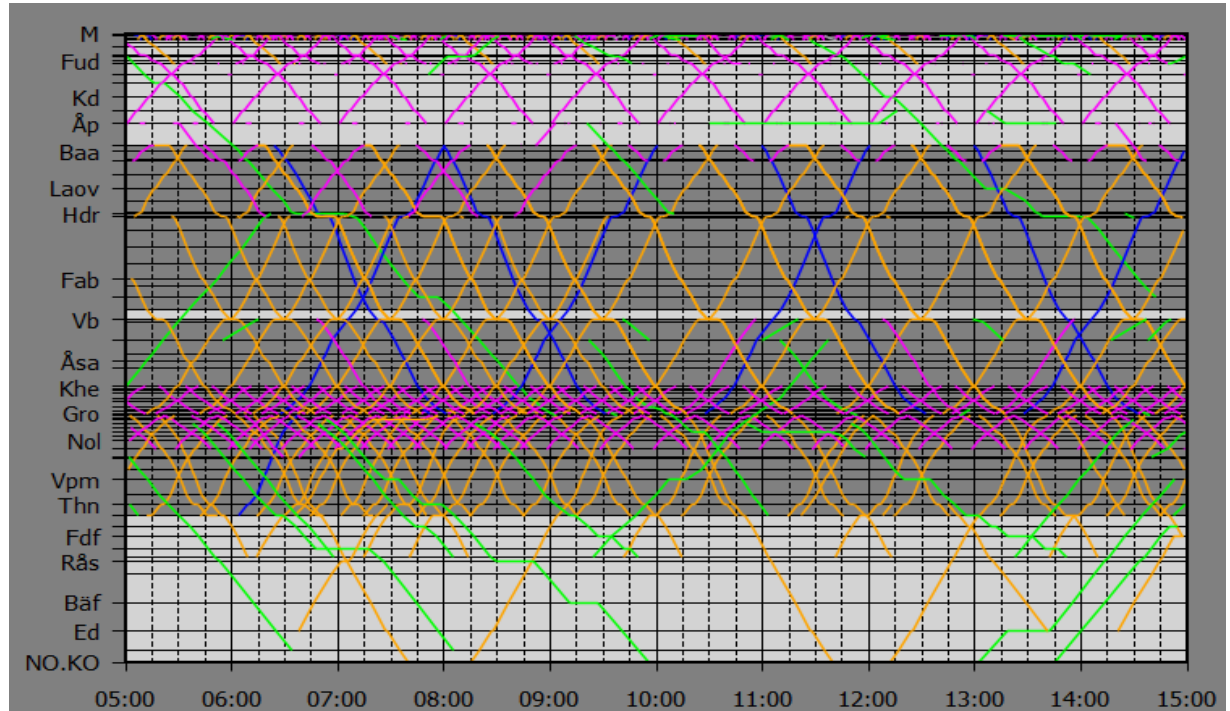
Restkapacitet för gräns- överskridande ad hoc trafik

Johan Högdahl
johan.hogdahl@ri.se

Hans Sipilä
mute@kth.se

Inledning

- Transportbehov ändras med kort varsel – finns det kapacitet för fler tåg?
- Koordineringsbehov för gränsöverskridande trafik
- Idag sker detta manuellt ("trial-and-error")

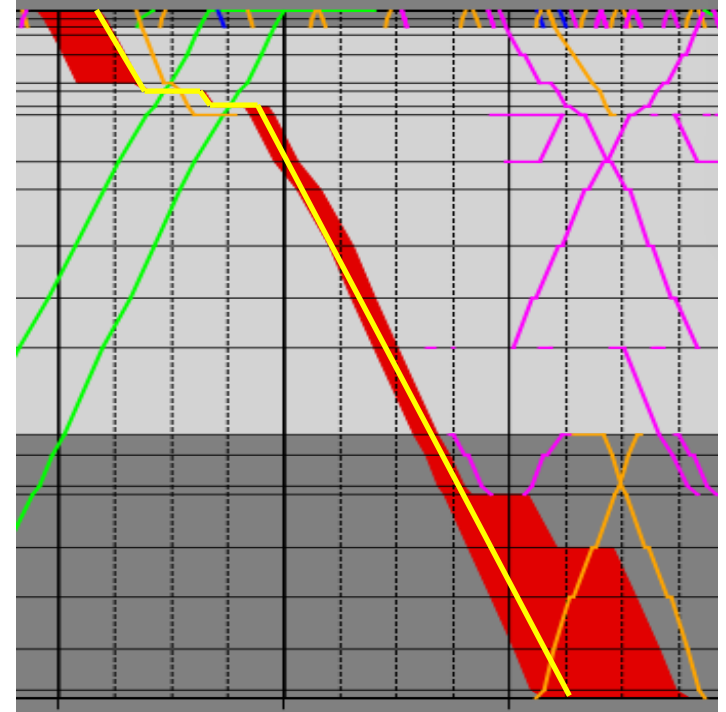
Syfte och mål

Syfte

Att stödja tidtabellskonstruktörer vid ad hoc-planering av långväga, gränsöverskridande trafik för att underlätta beslut och effektivare hantering.

Mål

- Utveckla en metod för att visualisera restkapacitet i en given tågplan
- Generera tåglägen och utvärdera dessa med simulering
- Demonstrera metoden genom implementation i EFFÅ-demostatorn (som tagits fram i tidigare KAJT-projekt)

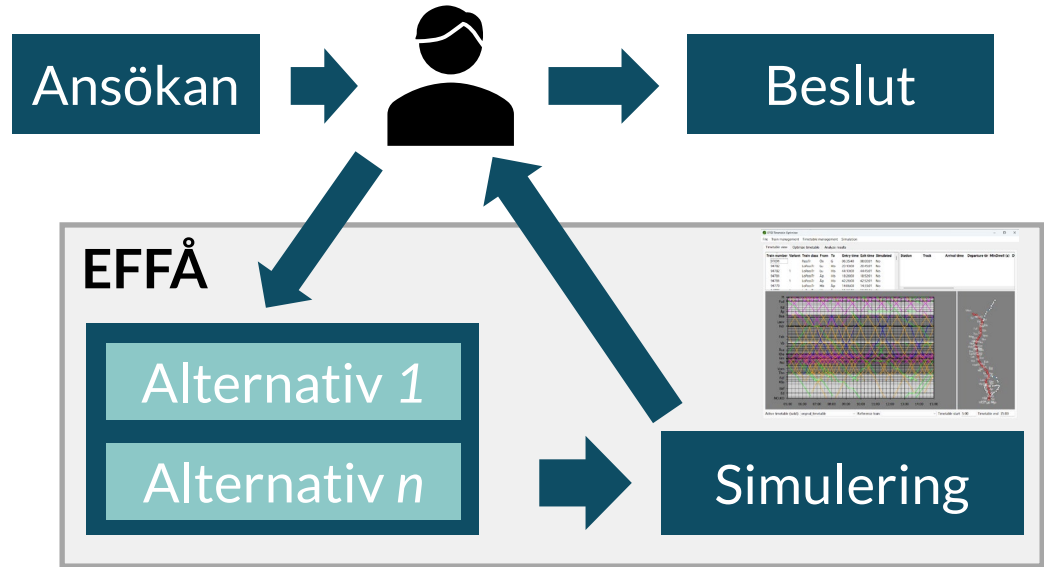

Projektets ambition

- Visa **möjliga alternativ**, snarare än att leverera ett färdigt tågläge.
- Låta konstruktören undersöka effekten av olika val genom integrerad trafiksimulering

Användningsfall

1. Söka och visualisera restkapacitet
2. Generera förslag på tåglägen
3. Simulera föreslagna tåglägen för att utvärdera dess robusthet

Kapacitetssökning

Problem

Hur kan vi schemalägga ett extra tåg?

Indata

- Tidtabell
- Planeringsförutsättningar
- Gång- och uppehållstider

Användaren styr genom att sätta gränser för vad som är tillåtet och ev. indelning i delsträckor

Add new train

Train number: 10   Train category: Freight train   Train type: GR401509

From: Malmö Godsbangård   To: Kornsjø St

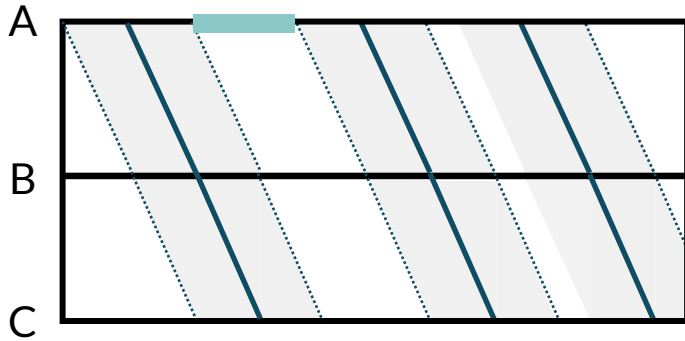
Min dwell time (s): 0   Max dwell time (s): 900   Min runtime allowance (%): 0   Max runtime allowance (%): 20

Station	ArrTime	DepTime	SchedDwe	MinArrTime	MaxArrTime	MinDepTime	MaxDepTime
Mgb						05:00:00	12:00:00
MGB1							
Al							
Ali							
Lma							
Fl							
Sie							
Fud							
Kg							
Tp							

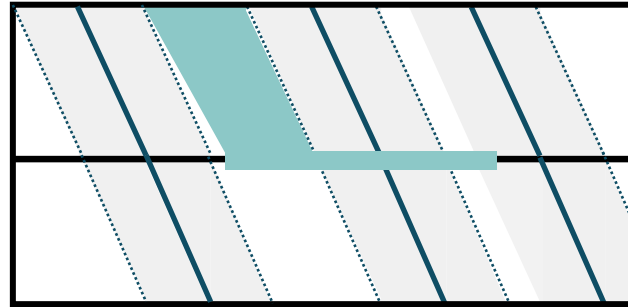
Buttons: Quick search, Add train, Clear schedule, Search, Stop search, Clear all, Close, Show all, Hide..., Schedule

Kapacitetssökning – grundidé

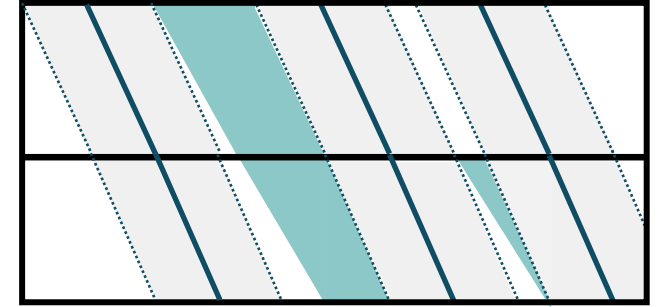
- Systematisk sökning efter ledig kapacitet genom att "skjuta" ett tidsfönster genom tidtabellen.
- Trädsökning – generera nya kapacitetssegment vid behov

Start med avgångstidsfönster i A → ett kapacitetssegment

Uppehåll möjligt i B → tidsfönstret växer men fortsatt ett kapacitetssegment

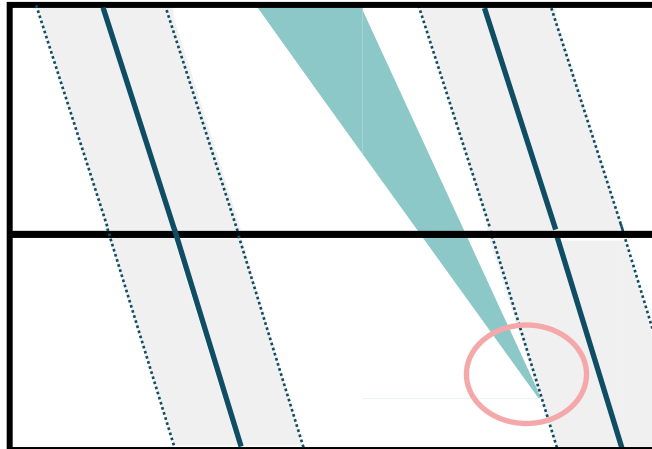

Antingen åker vi före eller efter tåget i mitten → två kapacitetssegment

Kapacitetssökning – konflikthantering

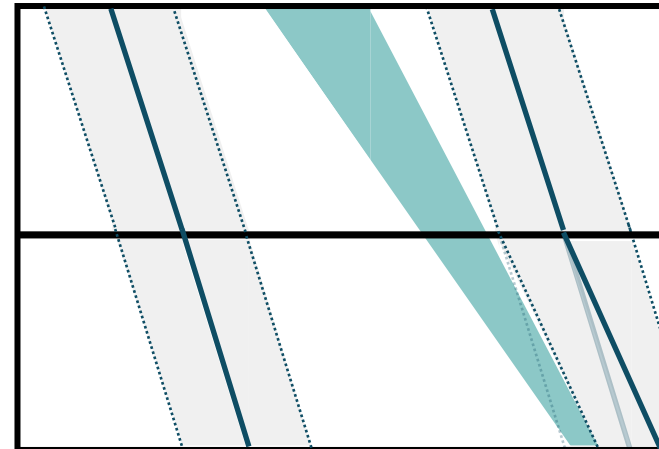
Exempel på konflikter

- Ett snabbare tåg "hinner ikapp" kapacitetsegmentet eller tvärtom
- Tillräcklig headway saknas mellan två tåg
- Enkelspårsbegränsningar

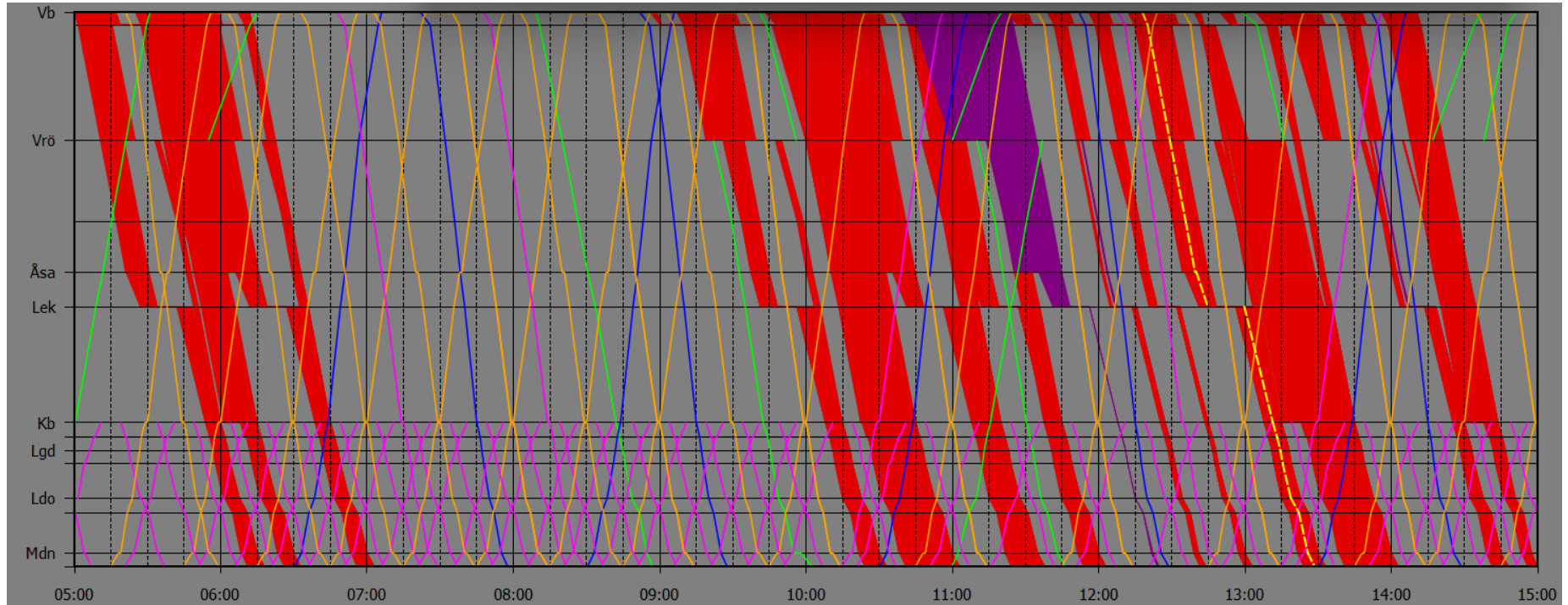

Omplanering av konflikttåg

- Justera konflikttåget minimalt från beslutat tågläge
- Vid uppehåll: Max 3 min tidigare eller 2 min senare ankomst, max 3 min senare avgång.
- Icke-avtalstider kan ändras upp till ± 10 min

Kapacitetssökning – utfall

Utvärdering

- Valideringsevent med fem tidtabellskonstruktörer och två systemutvecklare
- Schemaläggning och simulering av godståg
  - Testfall 1: Göteborg till Skälebol
  - Testfall 2: Malmö till Alnabru
- Enkät

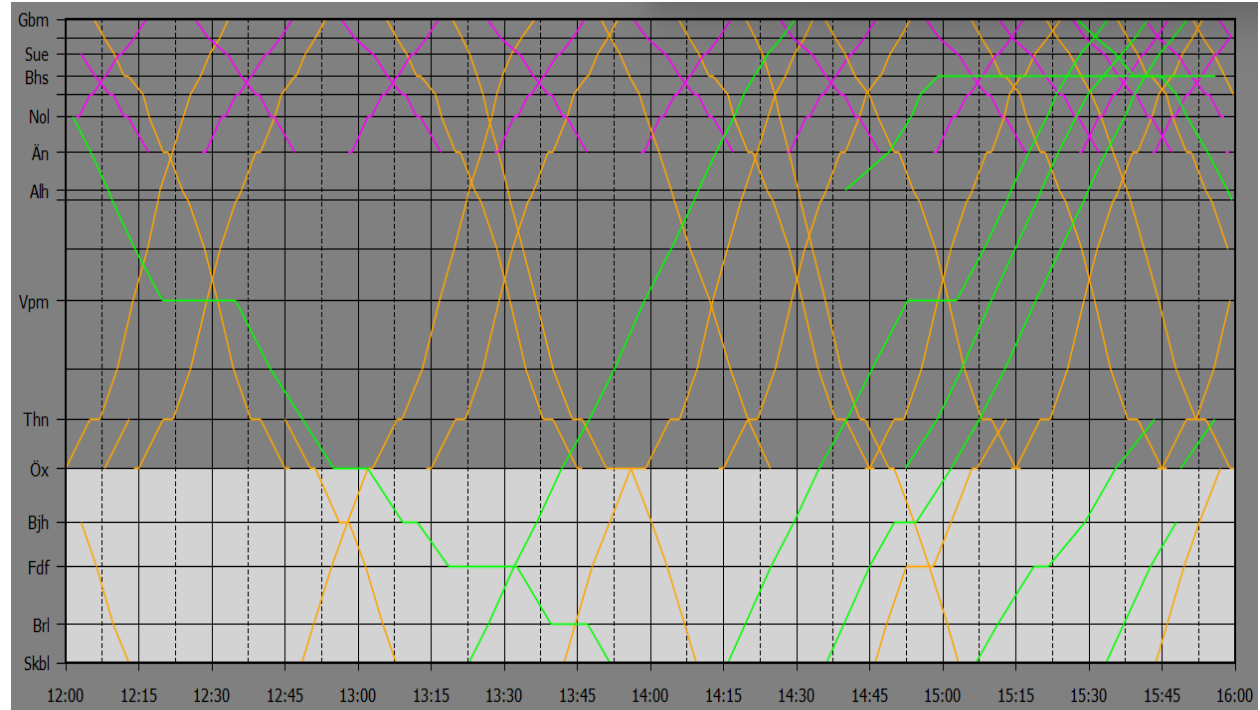

Infrastruktur och tidtabell

- Utgått från Trafikverkets T22 RailSys-modell
- Norsk infrastruktur i RailML-format är konverterad (via olika script) till RailSys XML-format för infrastruktur.
  - Öppen data har använts
  - Arbete krävs även i RailSys för att få en fungerande modell: hopkoppling av linjedelar, stationsattribut, etc.
- Tidtabell (Ruteplan T22) från Jernbanedirektoratet/Bane NOR i RailML-format
  - Script för att läsa in RailML-data till objekt och därefter kunna ange geografisk avgränsning samt datum för att tillverka tidtabell i RailSys XML-format
  - Import av tidtabell på norsk sida till RailSys, hopkoppling av tåg vid Kornsjø

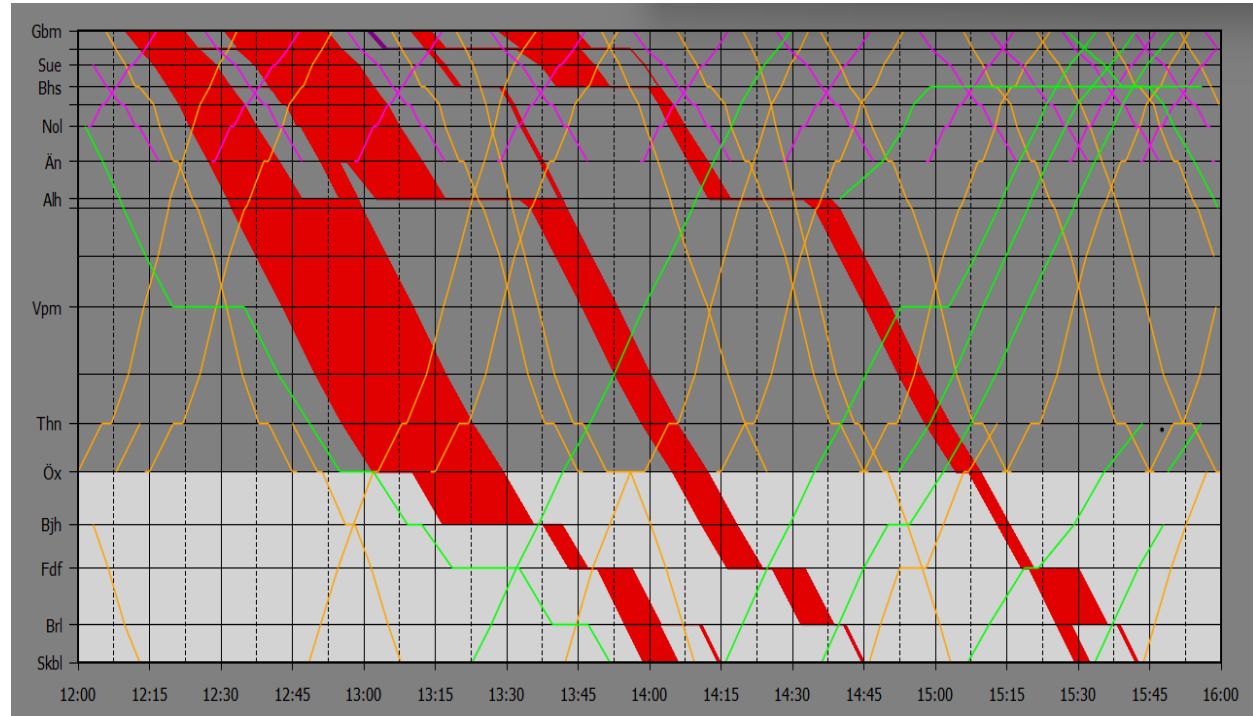
Testfall 1: Göteborg till Skålebol

- Dubbelspår från Göteborg till Öxnered, därefter enkelspår norrut.
- Vi söker kapacitet för godståg mellan kl. 12 och 16
- Uppehåll kan göras på ca hälften av stationerna, max 30 min.

Testfall 1: Göteborg till Skålebol

- Dubbelspår från Göteborg till Öxnered, därefter enkelspår norrut.
- Vi söker kapacitet för godståg mellan kl. 12 och 16
- Uppehåll kan göras på ca hälften av stationerna, max 30 min.
- **Resultat: 19 kapacitetssegment, varav ett kräver justering av annat tåg.**

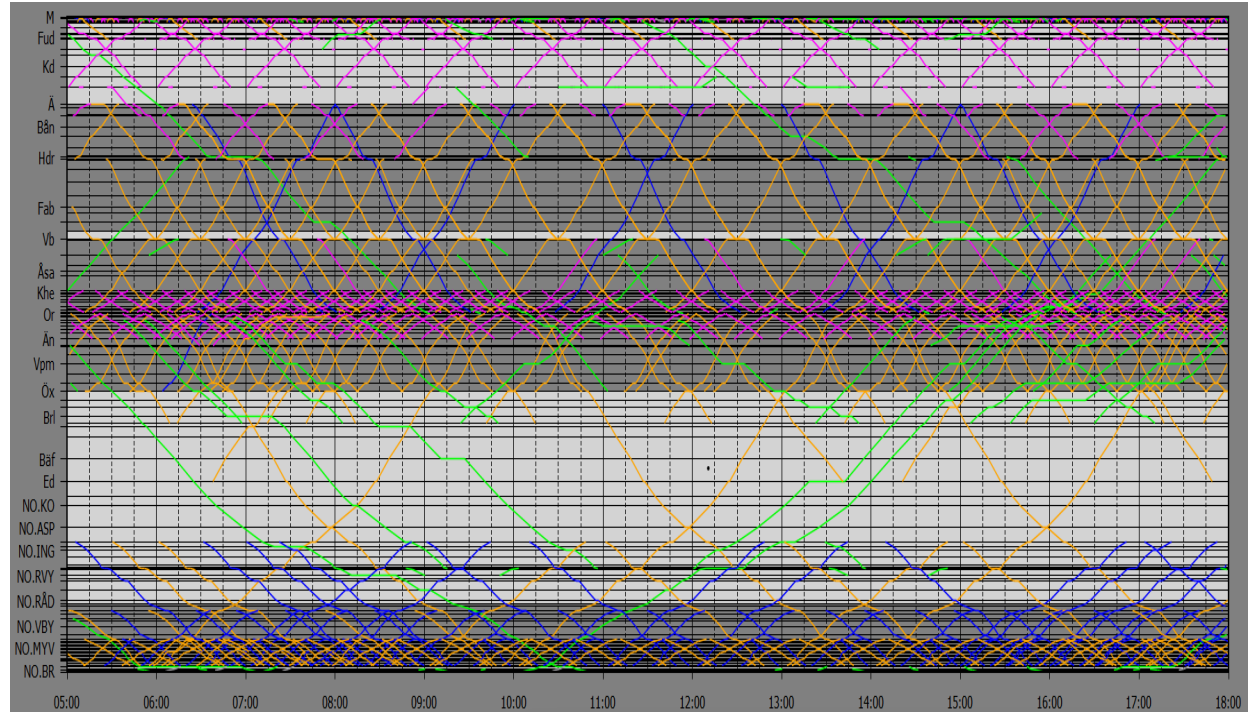
Testfall 2: Malmö till Alnabru

- Söker tågläge från Malmö till Alnabru
- Önskad avgångstid: kl. 5-12.
- Önskad ankomsttid: senast kl. 18.
- Sökt tågtyp: Dubbelkopplad RC4, bruttovikt 1500 ton, STH 100 km/h.
- Inga krav på att stanna vid mellanliggande stationer, max uppehållstid 15 min.

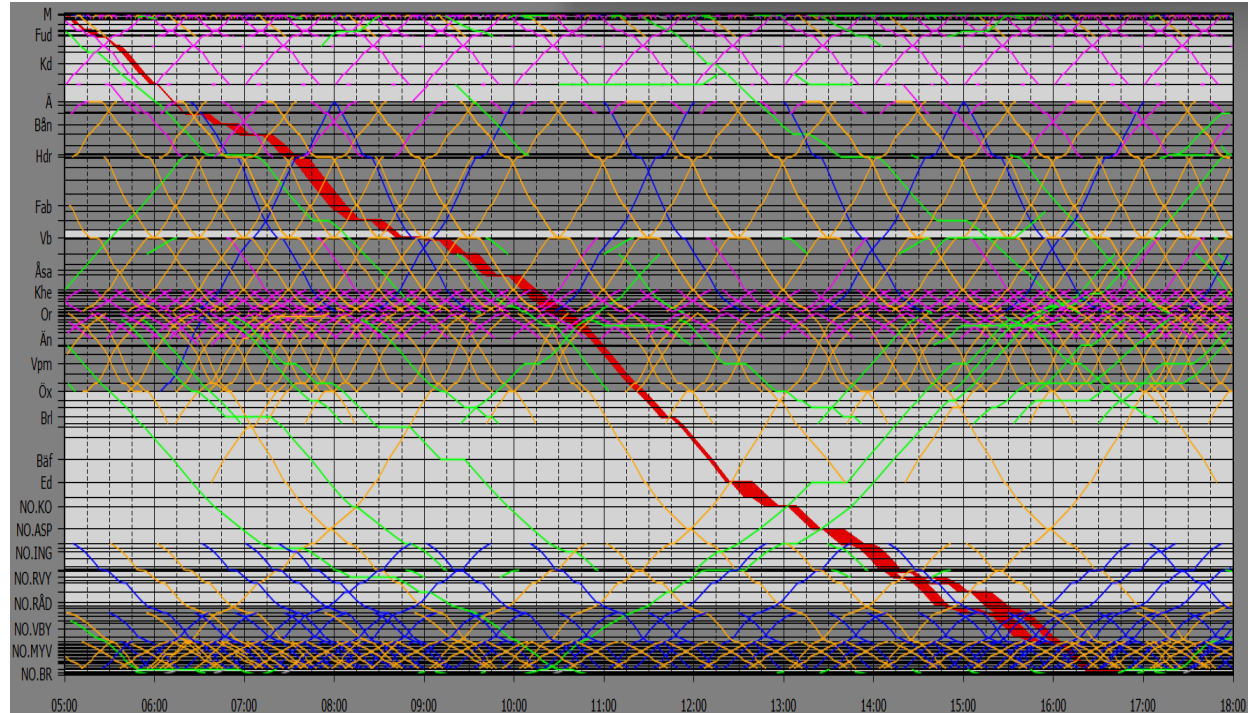
Testfall 2: Malmö till Alnabru

- Söker tågläge från Malmö till Alnabru
- Önskad avgångstid: kl. 5-12.
- Önskad ankomsttid: senast kl. 18.
- Sökt tågtyp: Dubbelkopplad RC4, bruttovikt 1500 ton, STH 100 km/h.
- Inga krav på att stanna vid mellanliggande stationer, max uppehållstid 15 min.

Testfall 2: Malmö till Alnabru

- Söker tågläge från Malmö till Alnabru
- Önskad avgångstid: kl. 5-12.
- Önskad ankomsttid: senast kl. 18.
- Sökt tågtyp: Dubbelkopplad RC4, bruttovikt 1500 ton, STH 100 km/h.
- Inga krav på att stanna vid mellanliggande stationer, max uppehållstid 15 min.
- **Resultat efter ca 1 min: 9 alternativa kapacitetssegment.**

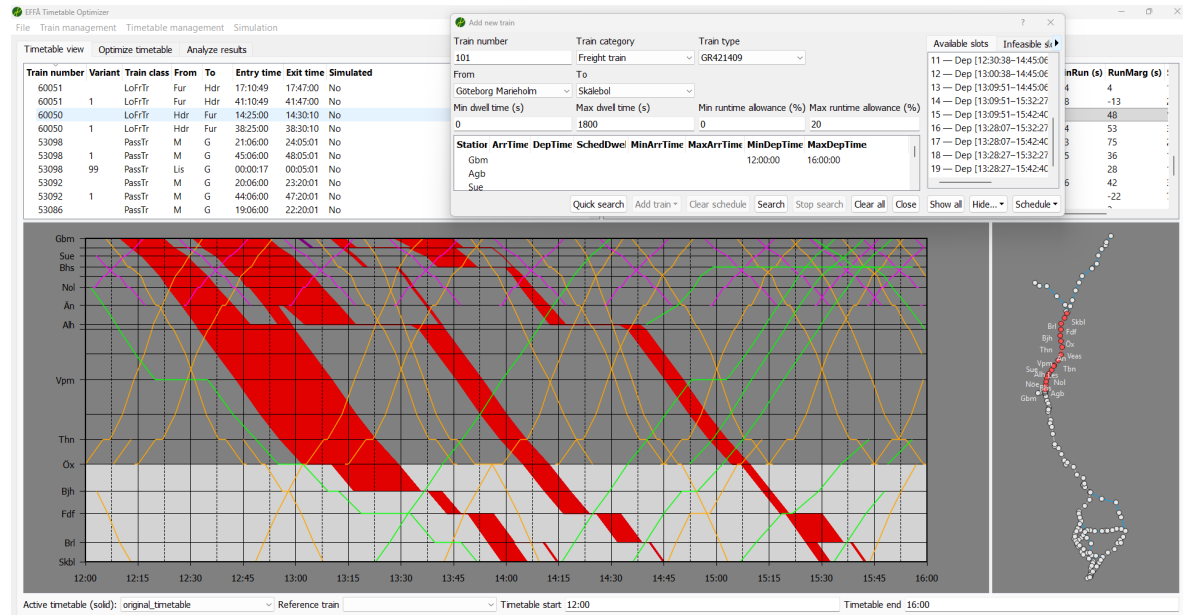
Enkät svar

- Fem tidtabellskonstruktörer deltog, samtliga besvarade enkäten.
- Konstruktörerna var generellt sett nöjda med den framtagna metoden
- Användarnas behov bedöms i huvudsak tillgodosedda, med potential för vidare förbättring.
- Tidtabellskonstruktörerna har olika roller, vilket kan förklara splittringen på Fråga 4.

Fråga	Inte alls			Mycket väl
1. Hur väl förstår man vad som är problemet och vilka parametrar man kan/vill ändra på?			2 3	
2. Hur enkelt är det utifrån grafen att välja lösning för tåget?			4	1
3. Hur användbar är metoden att iterativt testa/ändra parametrar och delsträckor och köra modellen tills man hittar en bra lösning?		1 2	1	1
4. Hur väl motsvarar metoden era behov?		2	3	
5. Hur bedömer ni att ett fullt utvecklat beslutsstöd skulle underlätta och snabba på ad hoc-processen?			3	2

Ytterligare kommentarer från valideringseventet

- Ansökningar om långväga trafik kan ta en hel arbetsdag – med verktyget kan dessa hanteras på 10-30 minuter.
- Alternativen är enkla att tolka, men verktyget svårt att använda – behov att förbättra användarvänlighet.
- Verktyget skulle kunna användas även för omledningar

Slutsatser och utvecklingsbehov

Sammanfattande slutsatser

- Metoden synliggör restkapacitet och kan underlätta koordinering
- Istället för att prova sig fram för att finna ett godtagbart tågläge kan det räcka att utvärdera ett antal konkreta alternativ.
- Robusthet och punktlighet kan vägas in tidigt genom simulering.

Utvecklingsbehov

- Bättre modellering av stationskapacitet, spårlängder och fordonsrestriktioner.
- Hantering av tillfälliga kapacitetsnedsättningar och utvecklad hantering av enkelspår- och flerspårsträckor
- Prestanda och användarvänlighet